

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет історії та права

Кафедра галузевого права та правоохоронної діяльності

ОСНОВИ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

СИЛАБУС

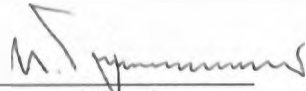
2019 – 2020 навчальний рік

Силабус з **Основ судово-медичної експертизи** розроблений відповідно до освітньої програми «Правоохоронна діяльність» підготовки фахівця другого (магістерського) рівня та згідно навчального і робочого навчального планів.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності.

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(Г.В. Грищенко)

(ініціали та прізвище)

Розробник: Шилан Володимир Іванович
старший викладач кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності

Ел. адреса:

Контактний телефон:

Графік консультацій: вівторок 11:00

1. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни:	Основи судово-медичної експертизи
Код навчальної дисципліни за ОПП:	НПП 2.1.3.4
Спеціальність:	262 Правоохоронна діяльність
Освітньо-професійна програма:	Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Форма навчання:	Денна
Курс:	2-й
Семестр:	3-й
Тип дисципліни	Вибіркові дисципліни
Кількість кредитів	4
Блоків (модулів)	1
Загальна кількість годин	120
Тижневих годин для денної форми навчання	3
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	14 год.
Самостійна робота	86 год.
Індивідуальне науково-дослідне завдання (есе, аналітичний звіт, тези тощо)	-
Вид підсумкового контролю:	Залік
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	«Актуальні проблеми кримінального процесу», «Актуальні проблеми кримінального права» «Кримінологія», «Особливості розслідування окремих видів злочинів», «Оперативно-розшукова діяльність», «Кримінально-виконавче право».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань про основні положення судової медицини, навичок і вмінь ефективного їх застосування для правильного і своєчасного призначення судово-медичних експертиз, вірного формулювання їх цілей, розуміння та трактування їх висновків під час досудового розслідування кримінальних проваджень у межах визначеної законом підслідності, а також взаємодії з фахівцями установ судово-медичної експертизи..

Завданнями навчальної дисципліни є: ознайомлення здобувачів з предметом «Основи судово-медичної експертизи», її завданнями, законодавчими і процесуальними положеннями судово-медичної експертизи; формування знань про обставини, при яких необхідно обов'язково призначати судово-медичну експертизу, а також про права і обов'язки експертів-медиків і працівників судово-слідчих органів в організації і проведенні такого виду експертиз; навчання грамотного формулювання необхідних питань, що виносяться на вирішення судово-медичної експертизи і об'єктивної оцінки висновків експертизи;

- вироблення знань про види, порядок призначення і проведення судово-медичної експертизи в кримінальному і цивільному процесах; комплексний розгляд теоретичних основ судової медицини; ознайомлення з організацією і методикою проведення судово-медичних експертиз потерпілих, підозрюваних та інших осіб, трупа, речових доказів та за матеріалами цивільних справ та кримінальних проваджень; ознайомлення з досвідом роботи і досягненнями бюро судово- медичних експертиз.

3. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

- уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах правоохоронної діяльності, реалізовувати норми процесуального права в професійній діяльності;
- здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків;
- здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах правоохоронної діяльності;
- здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності;

- здатність керувати самостійною роботою осіб, що навчаються, та бути наставником для молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок у сфері правоохоронної діяльності
- здатність ефективно здійснювати правове виховання;
- спроможність визначено і наполегливо ставити професійні завдання та організовувати підлеглих для їх виконання, вміння взяти на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;
- здатність аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час вирішення професійних (наукових) завдань;
- спроможність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення занять;
- знати та розуміти процеси координації діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також взаємодії з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності;
- узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати;
- вміти забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням оптимізованих методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків;
- вміти розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах правоохоронної діяльності, реалізовувати норми процесуального права в професійній діяльності;
- використовувати знання та вміння для надання кваліфікованих юридичних висновків й консультацій в конкретних сферах правоохоронної діяльності;
- здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності;
- здійснювати керівництво самостійною роботою осіб, що навчаються та наставництво у процесі набуття і вдосконалення молодшими колегами професійних навичок у сфері правоохоронної діяльності;
- здійснювати правове виховання;
- вміти визначено і наполегливо ставити професійні завдання, організовувати підлеглих для їх виконання та брати на себе відповідальність за результати виконання поставлених завдань;

- аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань.

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж./ дата/ год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття)	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тиж. 1. 02.09-08.09 4 акад. год.	Розділ 1 Тема 1. Загальні положення судової медицини та організаційно- правові основи судово-медичної експертизи.	Лекція	Предмет і об'єкт судової медицини як науки. Система і методологія судової медицини як науки. Теми рефератів: 1. Судова медицина, її предмет, зміст та завдання 2. Роль і значення судово-медичної експертизи в роботі поліції. Сучасний стан і тенденції розвитку судової медицини. 8 год		До 25.10
	Тема 2. Судово-медичне вчення про смерть та трупні явища (судово-медична танатологія).	Лекція	Судово-медичне значення трупних ознак для встановлення часу смерті. Питання, які вирішуються судово-медичним експертом при різних видах насильницької смерті. Документація, яка складається при судово-медичному дослідженні трупів. Принципи побудови судово-медичного діагнозу та		До 25.10

			<p>експертних висновків.</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення вчення про смерть для судової медицини. 2. Правові аспекти трансплантації органів та тканин. 3. Діагностика клінічної і біологічної смерті. 4. Ймовірні та абсолютні ознаки смерті. 5. Ранні трупні ознаки. 6. Пізні трупні ознаки. <p>8 год</p>		
<p>Тиж. 2. 09.09- 15.09 2 акад. год.</p>	<p>Тема 3. Судово-медична експертиза трупа. Огляд трупа на місці його виявлення</p>	<p>Лекція</p>	<p>Документація, яка складається під час огляду місця події.</p> <p>Особливості судово-медичного дослідження трупів новонароджених.</p> <p>Значення результатів інструментальних та лабораторних методів дослідження (гістологічного, рентгенологічного, біохімічного тощо).</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Судово-медична експертиза трупа. 2. Правова регламентація огляду місця події. 3. Порядок та методика огляду трупа. <p>8 год</p>	1	До 25.10

Тиж. 3. 16.09- 22.09 4 акад. год.	Тема 4. Судово-медична травматологія (вчення про ушкодження)	Лекція	Травматизм та його види. Судово-медичні особливості різних видів травматизму. Ушкодження тупими предметами, їх класифікація. Ушкодження гострими предметами. Теми рефератів: 1. Поняття “травма”, “ушкодження”. 2. Класифікація ушкоджень залежно від діючого фактора, характеру та ступеня тяжкості. 8 год		До 25.10
	Тема 2. Судово-медичне вчення про смерть та трупні явища (судово-медична танатологія). 1. Умирання і смерть. Визначення поняття смерті. 2. Ознаки клінічної та біологічної смерті. 3. Огляд трупа на місці його виявлення. 4. Ранні трупні зміни та їх судово-медичне значення. 5. Пізні трупні зміни та їх значення в експертній практиці. 6. Загальні положення	Семінарське заняття		1	

	<p>судово-медичної експертизи трупа.</p> <p>7. Судово-медична експертиза при раптовій смерті.</p> <p>8. Судово-медична експертиза трупів новонароджених.</p>				
<p>Тиж. 4. 23.09- 29.09 2 акад. год.</p>	<p>Тема 5. Ушкодження, спричинені тупими та гострими предметами. Транспортна травма.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Ушкодження гострими предметами. Судово-медичне дослідження ушкоджень, спричинених тупими та гострими предметами. Причини смерті від механічної травми, яка зумовлена тупими та гострими предметами, їх судово-медичне визначення.</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ушкодження тупими предметами, їх класифікація. 2. Особливості ушкоджень, які виникають у разі падіння з висоти. 3. Транспортна травма та її види. 4. Судово-медична експертиза автомобільної травми. 	<p>1</p>	<p>До 25.10</p>

			8 год		
Тиж. 5. 30.09- 06.10 4 акад. год.	<p>Тема 3. Судово-медична експертиза трупа. Огляд трупа на місці його виявлення</p> <p>1. Приводи для судово-медичної експертизи трупа.</p> <p>2. Порядок судово-медичної експертизи трупа.</p> <p>3. Особливості огляду трупа на місці його знайдення у різних випадках смерті.</p> <p>4. Документація огляду трупа на місці його виявлення.</p> <p>5. Послідовність огляду трупу.</p>	Семінарське заняття		1	До 25.10
	Тема 6. Вогнепальні та вибухові ушкодження	Лекція	<p>Спеціальні методи дослідження, які застосовуються в судово-медичній травматології.</p> <p>Слідчий експеримент при розв'язанні питань, що виникають при розслідуванні злочинів з приводу експертизи вогнепальних ушкоджень.</p> <p>Особливості огляду місця події і значення слідчого експерименту для розв'язання питань, які виникають при розслідуванні злочинів з приводу експертизи</p>		

			<p>вогнепальних ушкоджень.</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості вогнепальних ушкоджень. 2. Особливості вогнепального раневого каналу. 3. Діагностика вогнепальних ушкоджень від сучасної вогнепальної зброї.		
			8 год		

<p>Тиж. 6. 07.10- 13.10 2 академічних років.</p>	<p>Тема 8. Судово-медична токсикологія</p>	<p>Лекція</p>	<p>Отруєння технічними рідинами, що містять спирти: метиловий, аміловий, антифриз, діхлоретан, тетраетилсвинець, їх характеристика та виявлення. Судово-медична класифікація харчових отруєнь та їх походження. Бактеріальне та небактеріальне отруєння (отруйні рослини, гриби, ягоди, насіння, корені), їх характеристика та визначення. Особливості судово-медичної експертизи при розслідуванні харчових отруєнь. Теми рефератів: 1. Поняття про отрути та отруєння. 2. Судово-медичні джерела діагностики отруєнь. 3. Характеристика і судово-медична діагностика отруєнь. Судово-медична діагностика смерті від алкогольної інтоксикації.</p> <p>8 год</p>	<p>1</p>	<p>До 25.11</p>
<p>Тиж. 7. 14.10- 20.10</p>	<p>Тема 5. Ушкодження, спричинені тупими та гострими предметами.</p>	<p>Семінарське заняття</p>		<p>1</p>	<p>До 25.11</p>

<p>4 акад. год.</p>	<p>Транспортна травма. 1. Загальні положення судово-медичної травматології. Поняття та класифікація тілесних ушкоджень. Ушкодження від тупих предметів. 2. Механізм виникнення травм при механічних тілесних ушкодженнях. Види ушкоджень від дії тупими предметами та їх судово-медичне значення (садна, синці, рани, переломи кісток, ушкодження внутрішніх органів тощо). 3. Особливості ушкоджень при падінні тіла з висоти. 4. Транспортна травма, її види, характер ушкоджень. Особливості ушкоджень при автомобільній і залізничних травмах.</p>				
	<p>Тема 9. Розлад здоров'я і смерть у випадках кисневого голодування (механічна асфіксія)</p>	<p>Лекція</p>	<p>Попадання сторонніх предметів та блювотних мас у дихальні шляхи. Асфіксія компактними та сипучими речовинами. Діагностика зажиттєвості попадання</p>		

			<p>сторонніх предметів у дихальні шляхи. Утоплення: механізм смерті та видові ознаки при утопленні</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про кисневе голодування, асфіксію та механічну асфіксію. 2. Стадії життєвого перебігу асфіксії. Класифікація механічних видів асфіксії. Загальноасфіксійні ознаки. 3. Повішення, видові його ознаки. Діагностика смерті від задушення петлею. <p>8 год</p>		
<p>Тиж. 8. 21.10- 27.10 2 акад. год.</p>	<p>Тема 6. Вогнепальні та вибухові ушкодження</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття вогнепальні ушкодження. Вогнепальна зброя, її класифікація. Будова патрона. Механізм пострілу. Пояси дії кулі. Поняття про додаткові чинники пострілу. 2. Класифікація пострілів за дистанцією. Ознаки вхідних і вихідних кульових отворів при пострілах впритул, з близької та неблизької відстані. 3. Особливості вогнепальних ушкоджень при пострілах з 	<p>Семінарське заняття</p>		1	До 25.11

	мисливської зброї, зброї травматичної дії, холостими зарядами; ушкодження при вибухах.				
Тиж. 9. 28.10-03.11 4 акад. год.	Тема 7. Розлад здоров'я і смерть від дії високої та низької температури 1. Особливості експертизи обвуглених трупів. 2. Загальна дія високої температури на організм. 3. Загальна та місцева дія низької температури. 4. Смерть від переохолодження організму та його ознаки на трупі.	Семінарське Заняття	Теми рефератів: 1. Місцева та загальна дія високої температури. 2. Визначення дії ушкодженого фактора, площі та ступеня опіків. Наслідки опіків. 3. Питання, які вирішуються при експертизі опіків. 8 год	1	До 25.11
	Тема 10. Судово-медична експертиза живих осіб	Лекція	Особливості судово-медичної експертизи живих осіб згідно з чинним законодавством України. Кваліфікація тілесних ушкоджень згідно з Кримінальним кодексом України та правила з'ясування ступеня тяжкості. Судово-медична експертиза статевої належності та статевої зрілості особи. Юридичний та медичний аспект статевої недоторканості особи, згвалтування,	1	

			<p>статевого збочення.</p> <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експертиза стану здоров'я та віку особи. 2. Експертні можливості стосовно симуляції, дисимуляції, самоушкодження, штучних хвороб. 3. Особливості огляду місця події статевих злочинів. 4. Огляд і вилучення слідів крові як речових доказів з місця події. 5. Виявлення, фіксація, оцінка, вилучення, упаковка і направлення речових доказів 6. Судово-медичні криміналістичні можливості експертизи об'єктів для ідентифікації особи. <p>8 год</p>		
<p>Тиж. 10. 04.11- 10.11 2 акад. год.</p>	<p>Тема 11. Судово-медична експертиза речових доказів</p>	<p>Лекція</p>	<p>Експертиза зараження венеричними хворобами та СНІДом, експертиза віку, приводи для визначення віку.</p> <p>Особливості проведення експертизи статевих станів та злочинів.</p> <p>Судово-медична діагностика смерті від кримінального аборту та кримінальна відповідальність.</p> <p>Теми рефератів:</p>	<p>1</p>	<p>До 25.11</p>

			<p>1. Поняття судово-медичної експертизи, особливості проведення і документація.</p> <p>2. Визначення видів пошкоджень, давності нанесення та ступеня їх тяжкості.</p> <p>3. Юридична класифікація тілесних ушкоджень за ступенем їх тяжкості відповідно до КК України.</p> <p>4. Критерії тяжкості тілесних ушкоджень відповідно до діючих правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень.</p> <p>6 год</p>		
<p>Тиж. 11. 11.11- 17.11 4 акад. год.</p>	<p>Тема 10. Судово-медична експертиза живих осіб</p> <p>1. Підстави і порядок проведення огляду. Правила визначення тяжкості тілесних ушкоджень.</p> <p>2. Ознаки тяжкого тілесного ушкодження.</p> <p>3. Ознаки середньої тяжкості тілесних ушкоджень.</p> <p>4. Ознаки легких тілесних ушкоджень.</p> <p>5. Експертиза стану</p>	<p>Семінарське Заняття</p>		1	До 25.11

	<p>здоров'я. Симуляція, агравація, дисимуляція, самоушкодження.</p> <p>6. Експертне визначення віку людини. Ідентифікація особи.</p> <p>7. Експертиза статевих станів. Експертиза вагітності, кримінального аборту. Експертиза зґвалтування. Виявлення слідів насильства.</p>				
	<p>Тема 11. Судово-медична експертиза речових доказів</p> <p>1. Речові докази біологічного походження, які підлягають судово- медичній експертизі.</p> <p>2. Виявлення і вилучення речових доказів, їх пакування і направлення на дослідження.</p> <p>3. Експертиза крові. Статева, видова, групова належність.</p> <p>4. Судово-медична експертиза при розгляді питань про спірне батьківство, материнство,</p>	<p>Семінарське Заняття</p>			

	<p>підміну дітей. 5. Експертиза сперми, слини, волосся та інших біологічних об'єктів. Питання, які ставляться при направленні об'єктів на експертизу.</p>				
--	---	--	--	--	--

5. Вимоги до написання реферативних досліджень із запропонованої тематики.

Підготовка реферату передбачає наступні етапи:

- самостійний пошук літератури у бібліотечному фонді університету, міста, мережі «Internet» (не менше 5–7 джерел);
- вивчення матеріалу з обраної теми;
- складання плану дослідження;
- написання реферативного дослідження з урахуванням поглядів різних авторів;
- вироблення власних висновків з опрацьованих матеріалів.

Структура реферату:

- 1.** Титульна сторінка – титульна сторінка реферату оформлюється згідно із загальними вимогами;
- 2.** План (зміст) – до теми реферату потрібно скласти план, у якому повинні міститися питання, що розкривають суть теми, яка досліджується. Доцільно назву теми та план реферату обговорити з викладачем під час проведення консультації. План подається на другій сторінці реферату.

Якщо використовується назва «План», не вказуються сторінки структурних елементів реферату. Якщо використовується назва «Зміст», сторінки вказуються обов'язково!

- 3.** Вступ – у вступі слід визначити предмет дослідження, його значення для науки теорії держави і права, актуальність дослідження, дати короткий огляд літератури, що використана. Вступ може складати 1–2 сторінки;

- 4.** Основна частина – в основу реферату треба покласти певну суму фактичних і теоретичних даних, які слід викладати згідно зі складеним планом. Особливу увагу треба приділити пошуку необхідних нормативно–правових матеріалів, їх систематизації, з'ясуванню основних понять і термінів з досліджуваної теми.

5. Висновки – наприкінці роботи, підводячи підсумки, слід узагальнити увесь викладений матеріал та зробити власні висновки щодо проблеми, яка досліджується
6. Список використаних джерел
7. Додатки

Основні вимоги щодо оформлення реферату:

- реферат слід писати на листах формату А4. Обсяг реферату не повинен перебільшувати 15–20 сторінок. Текст реферату повинен бути написаний розбірливо, грамотно;
- у тексті роботи слід виділяти і називати відповідні розділи плану (наприклад, нові розділи доцільно починати з нової сторінки, підрозділи – з нового рядка);
- сторінки роботи треба пронумерувати. Не нумерується титульна сторінка. Нумерація починається з плану (змісту) з урахуванням титульної сторінки;
- шрифт роботи Times New Roman, розмір шрифту – 14 пт. Інтервал між рядками – 1,5. Відступи від краю аркуша: верхній, нижній, правий – 1,5 см., лівий – 2 см. – 29–30 рядків на аркуші, враховуючи посторінкові посилання на використані джерела;
- При використанні цитат або вільної анотації тих чи інших джерел у тексті реферату слід робити посторінкові посилання. Посторінкові посилання оформлюються таким чином: Після цитати або викладення наукових поглядів автора ставиться символ посилання [1], у тексті посилання зазначаються сторінки, з яких наведено матеріал. Загальна кількість сторінок у виданні не вказується.
- Посилання у тексті оформляються у квадратних дужках – [2, с. 56], де перше число означає порядковий номер у списку використаних джерел, друге – номер сторінки.
- Список літератури розміщується наприкінці тексту і повинен бути оформлений відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису (відповідно до розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

6. Політика виставлення балів. Вимоги викладача.

Одна контрольна робота у формі чотирирівневих завдань передбачено за результатами вивчення тем модуля 1. Тривалість виконання контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин. До контрольної роботи допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Для проведення контрольної роботи розроблено контрольні завдання двох варіантів, які є рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання контрольної роботи студент отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки:

- максимальна кількість балів – **25**.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. За умови порушення студентом установлених правил виконання контрольних завдань викладач позбавляє можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів незалежно від причини.

Результати контрольної роботи доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Перескладання контрольних робіт допускається в терміни, визначені викладачем, під час поточних консультацій.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критерії оцінювання

Усних відповідей:	Письмових завдань:
<ul style="list-style-type: none"> - повнота розкриття питання; - логіка викладання, культура мови; - емоційність та переконаність; - використання основної та додаткової літератури; - посилання на норми чинного законодавства; - аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки. 	<ul style="list-style-type: none"> - повнота розкриття питання; - цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; - акуратність оформлення письмової роботи.

Види робіт	Бали
Виступ з питань певної теми розділу на семінарському занятті	до 5 балів
Доповнення протягом семінарського заняття з певної теми розділу	до 5 балів
Контрольна роботи з тем розділу	до 25 балів
Виконані завдання самостійної роботи з тем розділу (з урахуванням якості і повноти виконання завдання)	до 20 балів
Участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, участь в конкурсах тощо).	до 25 балів

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені на консультаціях.

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів НПА);

- списування та плагіат.

Розподіл балів

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «**Основи судово-медичної експертизи**», є сумою балів за виконання практичних завдань, самостійну та контрольну роботу.

Поточне тестування та самостійна робота			Сума
<i>№ 1</i>			<i>Підсумкова семестрова</i>
Т. 1 – 11		Самостійна робота	
55		20	25
		Контрольна робота	100

Студент, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право пройти поточний контроль під час консультацій.

6. Підсумковий контроль

З означеної дисципліни передбачена така форма підсумкового семестрового контролю, як залік

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності та залікову книжку магістра.

Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, магістр обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

7. Література для вивчення дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до кодексу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Про судову експертизу : Закон України від 25 лютого 1994 р. (зі змінами та доповненнями станом на 1 січня 2019 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до закону: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
5. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року № 53/5 (в редакції від 31 липня 2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Наказу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.
6. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи, затверджена наказом МОЗ України N 6 від 17 січня 1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до Інструкції : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95/print1469257411797240>.

Основна:

1. Судова медицина [Текст] : підручник / А. С. Лісовий [та ін.] ; ред. А. С. Лісовий ; Медичний ін-т УАНМ, Національний медичний ун-т ім. О.О.Богомольця, Запорізький держ. медичний ун-т. - 2.вид., доп. і перероб. - К. : Атіка, 2011. - 512 с.
2. Судова медицина. Медичне законодавство [Текст] : Підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV р.акр. Кн. 1 : Судова медицина / за ред. В.Ф. Москаленка, Б.В. Михайличенка. – у 2-х кн. – К. : Медицина, 2011. – 448 с.

Додаткова:

1. Словник-довідник термінів судової медицини [Текст] / О. І. Герасименко ; НАН України, Інститут української мови, Донецький держ. медичний ун-т. – К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2011. – 482 с.
2. Судова медицина [Текст] : навч. посіб.: у 3 ч. / А. М. Романюк [та ін.]. – Суми : Сумський держ. ун-т, 2009 . Ч. 1 : Судово-медична експертиза трупа, 2009. – 132 с.
3. Білецький Є.М.Судова медицина та судова психіатрія. Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://forlawyer.com.ua/knigi/sudova-medicina-ta-sudova-psihatrya-bleckiy-yem/>– Назва з екрану.
4. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Актуальні питання судово-медичної експертизи” (26-27 вересня 2013 року, м. Чернівці) Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : [http://www.bsmu.edu.ua/files/BMV/BMV-2013-17-03\(67\)/p.1_ALL.pdf/](http://www.bsmu.edu.ua/files/BMV/BMV-2013-17-03(67)/p.1_ALL.pdf/)– Назва з екрану.

Інформаційні ресурси:

<http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.
<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
<http://sc.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.
<http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.
<http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
<http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.
<http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України.

<http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.

<http://www.nbu.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.